קפריסין

מחלקת ניהול סיכונים

יולי 2022

	דירוג	תחזית	מתאריך	אשרור אחרון
אשרא	3/7	...	נובמבר 2020	...
OECD	0/7	...	ינואר 2013	...
Fitch	BBB-	יציבה	אוקטובר 2018	מרץ 2022
Moody's	Ba1	יציבה	יולי 2021	יולי 2021
S&P	BBB-	חיובית	ספטמבר 2018	מרץ 2022

מדינת אי הממוקמת בים התיכון, מדרום לטורקיה וממערב לסוריה.

נתונים כלליים:

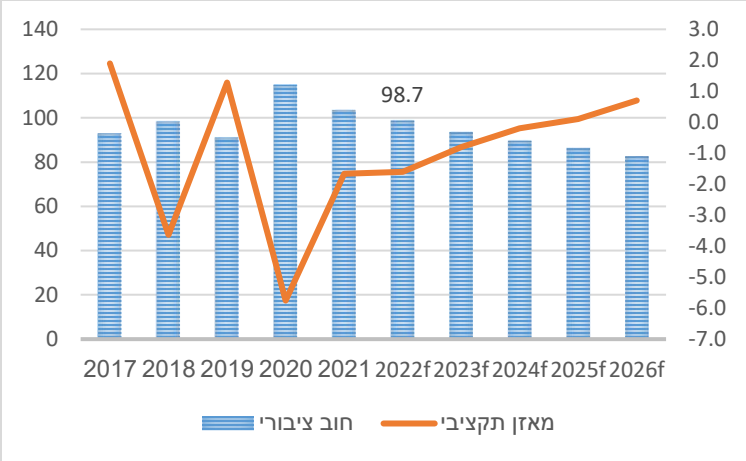
אוכלוסייה:	0.9 מיליון איש (שנת 2022)
שטח:	9,251 אלף קמ"ר
עיר בירה:	ניקוסיה
תמ"ג לנפש:	30,469 דולר (לשנת 2022)
משאבי טבע:	נחושת, אסבסט, גבס, עץ, שיש, חימר, מלח ופיריטים.
שפה רשמית:	יוונית, טורקית
מטבע:	אירו

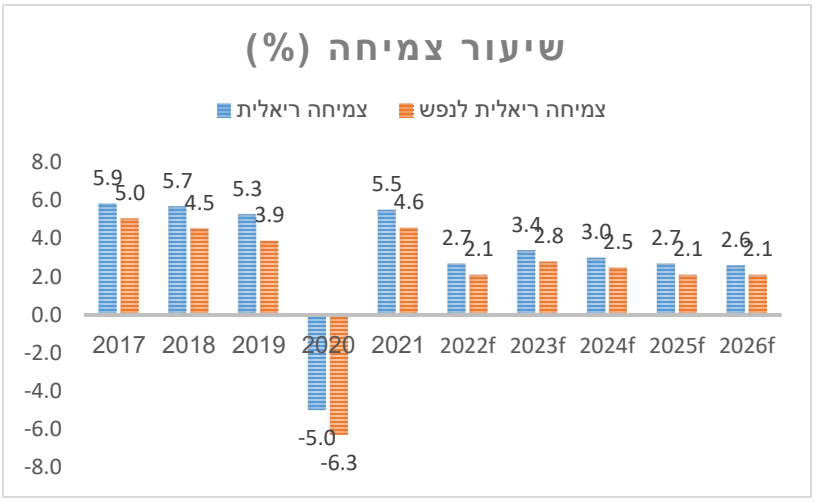
נקודות חוזק	סיכונים ואתגרים
▪ חברות בגוש האירו. ▪ מיקום גיאוגרפי מרכזי בין אירופה, אסיה ואפריקה. ▪ מרבצי גז טבעי ימיים עשירים ולא מנוצלים. ▪ כוח אדם מיומן דובר אנגלית. ▪ מדיניות פיסקלית שמרנית ויתרות מאזניות גבוהות.	▪ טריטוריה מחולקת, שכונה גיאופוליטית מתוחה. ▪ תלויה מאוד ברוסיה ובבריטניה כשוקי ייצוא ומקורות מימון. ▪ אכיפה לקויה של חוזים ▪ גיוון תעשייתי חלש (תיירות, בנייה, גז טבעי ופיננסים). ▪ נטל החובות הממשלתיים והחיצוניים גבוהים.

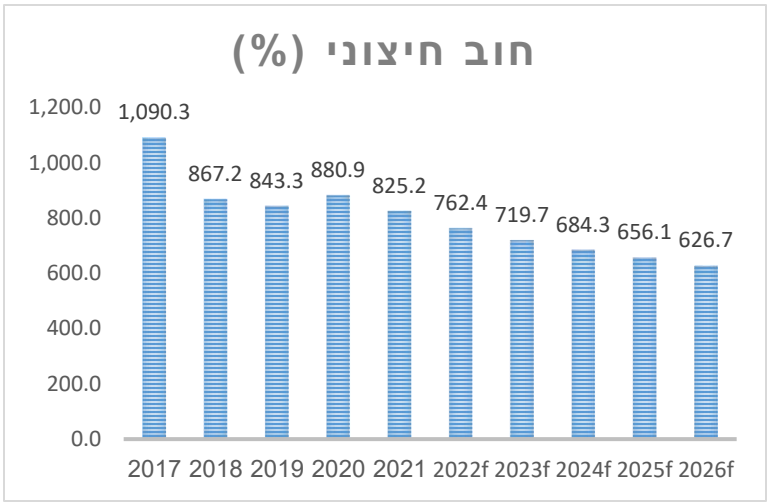
מדד השחיתות, ארגון TI (2021)	52/180
מדד הפיתוח האנושי (HDI), האו"ם (2020)	33/189
DSA	---
% מחוסנים לקורונה	53.4%

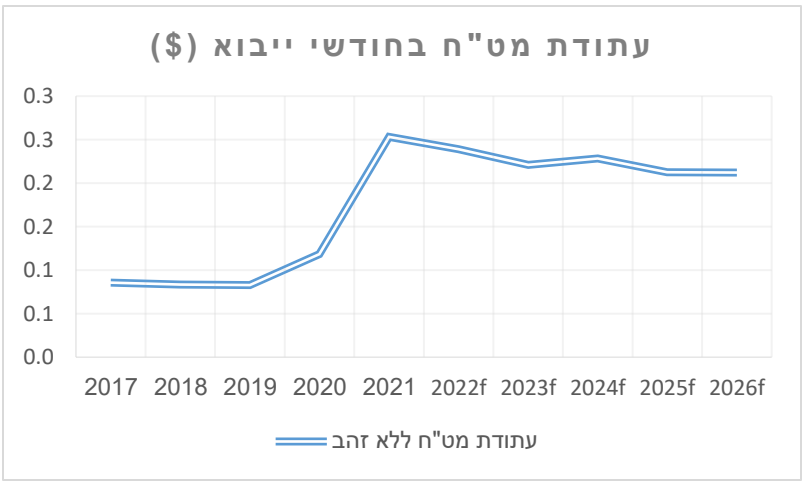
מדדים כלכליים:

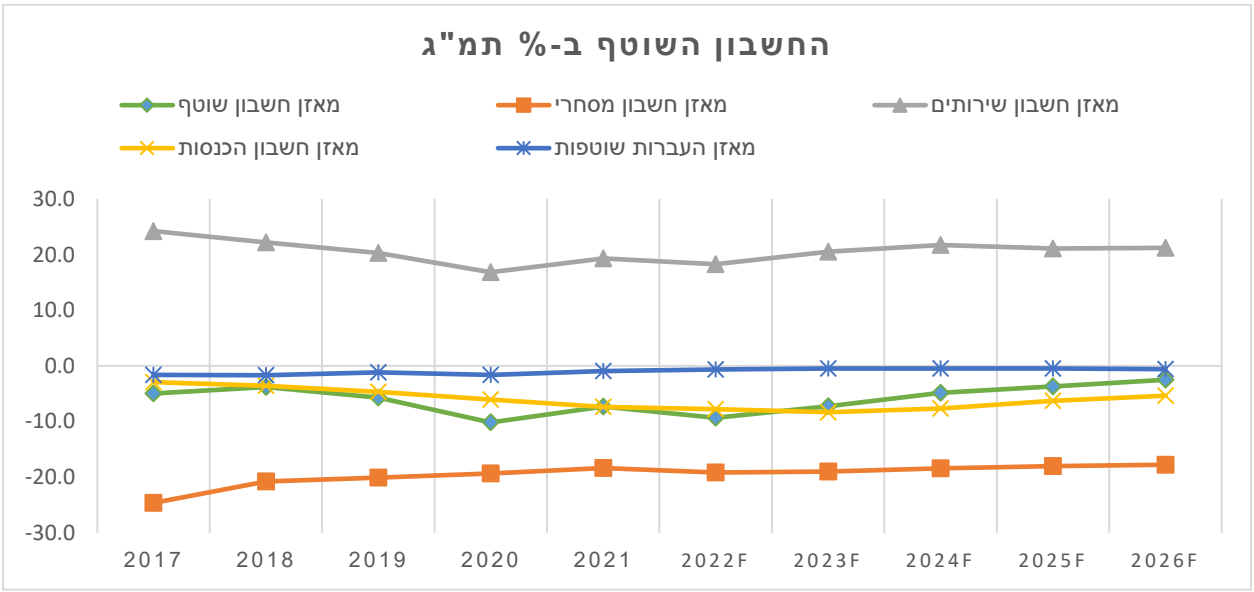
	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
אינפלציה (ממוצע %)	0.5	-1.1	2.3	7.0	2.5	1.9	1.8	1.6
צמיחה ריאלית (%)	5.3	-5.0	5.5	2.7	3.4	3.0	2.7	2.6
מאזן תקציבי (% מהתמ"ג)	1.3	-5.8	-1.7	-1.6	-0.8	-0.2	0.1	0.7
חוב ציבורי (% מהתמ"ג)	91.1	115.0	103.6	98.7	93.6	89.7	86.3	82.7
מאזן החשבון השוטף (% מהתמ"ג)	-5.7	-10.2	-7.3	-9.3	-7.3	-4.9	-3.7	-2.5
חוב חיצוני (% מהתמ"ג)	843.3	880.9	825.2	762.4	719.7	684.3	656.1	626.7
עתודות מט"ח בחודשי יבוא ($)	0.1	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

140
120
100
80
60
40
20
0
3.0
2.0
1.0
0.0
-1.0
-2.0
-3.0
-4.0
-5.0
-6.0
-7.0
98.7
2017 2018 2019 2020 2021 2022f 2023f 2024f 2025f 2026f
חוב ציבורי
מאזן תקציבי

שיעור צמיחה (%)
צמיחה ריאלית
צמיחה ריאלית לנפש
8.0
6.0
4.0
2.0
0.0
-2.0
-4.0
-6.0
-8.0
5.9 5.0
5.7 4.5
5.3 3.9
-5.0 -6.3
5.5 4.6
2.7 2.1
3.4 2.8
3.0 2.5
2.7 2.1
2.6 2.1
2017 2018 2019 2020 2021 2022f 2023f 2024f 2025f 2026f

חוב חיצוני (%)
1,200.0
1,000.0
800.0
600.0
400.0
200.0
0.0
1,090.3
867.2
843.3
880.9
825.2
762.4
719.7
684.3
656.1
626.7
2017 2018 2019 2020 2021 2022f 2023f 2024f 2025f 2026f

עתודת מט"ח בחודשי ייבוא ($)
0.3
0.3
0.2
0.2
0.1
0.1
0.0
2017 2018 2019 2020 2021 2022f 2023f 2024f 2025f 2026f
עתודת מט"ח ללא זהב

החשבון השוטף ב-% תמ"ג
מאזן חשבון שוטף
מאזן חשבון מסחרי
מאזן חשבון שירותים
מאזן חשבון הכנסות
מאזן העברות שוטפות
30.0
20.0
10.0
0.0
-10.0
-20.0
-30.0
2017 2018 2019 2020 2021 2022F 2023F 2024F 2025F 2026F

רקע ומאפיינים פוליטיים:

סוג המשטר: רפובליקה נשיאותית		שנת קבלת עצמאות: 1960 (מבריטניה)	
עומד בראש המדינה: הנשיא Nikos Anastasiadis (מאז פברואר 2013)	הבחירות הבאות: פברואר 2023	אורך תקופת הכהונה: 5 שנים	
מבנה הפרלמנט: חד ביתי	מס' מושבים:	אורך תקופת הכהונה:	הבחירות הבאות:
בית נבחרים	*80	5 שנים	2026

*24 מתוכם שמורים לקפריסאים תורכים ואינם מאוישים.

קפריסין הינה רפובליקה נשיאותית אשר זכתה לעצמאות בשנת 1960 מבריטניה לאחר שנים של התנגדות לשלטון הבריטי. היחסים בין המיעוט הטורקי (כ- 18%) לבין הרוב היווני התאפיינו במתיחות גבוהה שהגיעה לשיאה בשנת 1963 עם אלימות שפרצה בבירה ניקוסיה בין הצדדים. למרות הצבת חיילי או"ם במדינה המתיחות נמשכה ותושבי האי הטורקיים נאלצו לחיות במובלעות ברחבי האי. בשנת 1974 בוצע ניסיון להדיח את הנשיא הקפריסאי לטובת איחוד עם יוון וכתגובה לכך בוצעה פלישה צבאית של טורקיה שבסיומה השיגה שליטה על כשליש מחלקו של האי בצפון. בשנת 1983 הכריז האזור הטורקי בצפון האי על עצמו כ- "רפובליקה הטורקית של צפון קפריסין" (TRNC – Turkish Republic of Northern Cyprus) אך רק טורקיה הכירה ומכירה בהכרזה זו. החל משנת 1974 התקיימו מספר סבבים (האחרונים בשנים 2017 ו- 2021) של שיחות שלום בחסות האו"ם להקמת מדינה פדרלית דו אזורית ודו קהילתית. עד כה ניסיונות אלה נכשלו בעיקר בשל אי הסכמה לגבי היקף הכוח הטורקי בצפון האי, זכויות "מדינות האם": טורקיה, יוון ובריטניה, וחלוקת מוקדי הכוח בין הצדדים. תושבי שני האזורים זכאים לאזרחות קפריסאית, ולאחר שהאי כולו (שני החלקים) הצטרף לאיחוד בשנת 2004, ולמרות שמוסדות האיחוד ממוקמים רק באזור היווני אשר מוכר ע"י הקהילה הבינלאומית כל תושבי האי זכאים באופן חוקי לזכויות האיחוד המוענקות.

קפריסין הינה המדינה היחידה באיחוד האירופי עם שיטת ממשל נשיאותית מלאה, כאשר הנשיא משמש גם כראש הממשלה ונבחר בבחירות בהצבעה כללית לכהונה של 5 שנים. מבנה הפרלמנט הינו חד ביתי- "בית הנבחרים" אשר כולל 80 מושבים מתוכם 24 שמורים לקפריסאים טורקים ואינם מאוישים. בנוסף, משרת סגן נשיא קפריסין שמורה לנציג טורקי ומאז 1974 גם היא אינה מאוישת, ובממשלה קיימים 3 תפקידים לנציגים טורקים אשר מאוישים ע"י קפריסאים יוונים.

בבחירות האחרונות לפרלמנט שהתקיימו במדינה במאי 2021 זכתה מפלגתו של הנשיא המכהן, ניקוס אנסטסיאדס, ב-17 מושבים מהפרלמנט ירידה של מושב אחד מהבחירות הקודמות וזאת לאור חוסר שביעות הרצון מטיפול הממשלה במגפת הקורונה וחששות בנושאים מהותיים כגון: שחיתות והגירה. לאחר פרסום תוצאות הבחירות הזמין הנשיא את יתר מפלגות הבית לממשלת אחדות לאומית במטרה להתמודד עם השלכות מגפת הקורונה ולקידום רפורמות, אך הזמנה זו נדחתה על ידן. העובדה כי מפלגתו של הנשיא לא זכתה ברוב קולות בפרלמנט ודחיית הצעתו לממשלת אחדות גורמת למצב בעייתי שבמטרה להעביר חוקים ולקדם רפורמות על מפלגתו לנהל מו"מ בפרלמנט. יש לציין כי מצב בעייתי זה לא זר במדינה וסוף שנת 2020 הממשלה לא הצליחה להעביר בפרלמנט את טיוטת התקציב דבר שעיכב את אישור הצעת החוק בתחילת שנת 2021. יישום רפורמות אלה הינו צעד הכרחי לקבלת כספי סיוע מהאיחוד האירופי, ונראה כי למרות הקשיים הפוליטיים במדינה והבחירות לנשיאות שעתידות להתקיים במהלך 2023, העובדה כי קבלת כספי הסיוע האלו וכספים עתידיים יגרמו לכלל מפלגות הבית לשתף פעולה.

בבחירות הבאות לנשיאות, הנשיא המכהן לא יכול להתמודד לכהונה נוספת וזאת לאור ההגבלה לשתי כהונות, ועל פי הסקרים נראה כי המועמד המוביל הוא מר ניקוס כריסטודוולידס, אשר כיהן כשר החוץ בין השנים 2018-2022 מטעם מפלגת השלטון במדינה ועזב לאור מאבקי כוח פנימיים. המועמד השני צפוי להיות מועמד מפלגת השלטון. במידה ומר כריסטודוולידס אכן יהיה זה שיזכה לא סביר שמפלגתו תשיג רוב בפרלמנט דבר שיוביל לשימור המצב הקיים דבר שיגביל את כוחה של הממשלה בקידום מהלכים פוליטיים.

יחסי חוץ-

חלוקת האי תמשיך לעצב את מדיניות החוץ של קפריסין בעיקר את יחסיה למול טורקיה. מסוף שנת 2020 האו"ם מקדם סבב שיחות נוסף למציאת פתרון לחלוקת קפריסין. פסגה אחרונה התקיימה במהלך אפריל 2021 בשוויץ שבו כל המעורבים לא הצליחו להגיע להסכמות, הבסיס למשא ומתן בגיבוי האו"ם הוא הקמת מדינה פדרלית דו אזורית ודו קהילתית. הנחת הבסיס היא כי הצדדים לא יצליחו להגיע לפתרון המוקבל על המעורבים, וגם השינוי בהנהגת קפריסין התורכית שהתרחש באוקטובר 2020 לא סייע בכך.

במקביל לסכסוך הטורקי, קפריסין נוקטת בסדרת צעדים כדי להפחית את השלכות המלחמה הרוסית באוקראינה וזאת במסגרת היותה חלק מהאיחוד האירופי. חלק מהצעדים הינם קליטת פליטים מאזורי מלחמה, הקפאת כלכלים פיסקאליים רבים במטרה לסייע לחברות בפני עלייה במחירי התשומות.

קרן המטבע-

במטרה לצאת מהמשבר שפקד את קפריסין בשנת 2013, קיבלה המדינה מקרן המטבע והבנק המרכזי האירופי תוכנית סיוע בגובה של כ-13 מיליארד דולר, תוכנית זה פגה במרץ 2016 וקפריסין ניצלה כ-11 מיליארד דולר מהתוכנית. באוגוסט 2021, במסגרת אלוקציה העבירה קרן המטבע תמיכה חד פעמית למדינה בגובה של כ-416 מיליון דולר.

בתחילת שנת 2020 הנפיקה המדינה אג"ח ובאמצעותו שילמה את יתרת החוב שלה לקרן המטבע בגובה של 717 מיליון אירו.

מועדון פריז-

לא פרסה חובות במסגרת המועדון.

אירועים מקרו-כלכליים:

משבר הקורונה-

נכון לחודש יולי 2022 דווחו בקפריסין על כ-546 אלף מקרי תחלואה ועל 1086 נפטרים. הצעדים אותם נקטו הרשויות לטובת התמודדות עם המגפה כגון: סגירת גבולות המדינה, מגבלות תנועה, תוכניות סבסוד ריבית ועוד הובילו לצמצום התפשטות הנגיף אך מנגד גם פגעו בכלכלה ולראייה שיעור הצמיחה בשנת 2020 היה שלילי ועמד על כ-(5%) בעוד שבשנת 2019 שיעור הצמיחה היה חיובי ועמד על כ-5.3%. הגירעון בשנת 2020 גם עלה בחדות, היה שלילי ועמד על כ-(5.8%) בעוד שבשנת 2019 המאזן התקציבי היה חיובי ועמד על כ-1.3%.

מדוח של קרן המטבע עולה כי התמודדות המדינה עם המגפה וכי הפגיעה בכלכלת המדינה, ירידה בתוצר של כ-5% הייתה פחות תלולה מן הממוצע של המדינות החברות בגוש האירו (6.3%), בשנת 2021 התאוששה כלכלת קפריסין לגודלה שלפני המגפה ושיעור הצמיחה עמד על כ-5.5%. שיעור ההדבקה עלה במהלך התפרצות גל האומיקרון במדינה אך שיעורי החיסון הגבוהים (כ-55%) סייעו למדינה להתמודדות עימו ולאחוזי תמותה ואשפוז נמוכים. יחד עם זאת ישנו סיכון מתמיד על התפרצות וריאנט נוסף של המגיפה שעשוי להוביל לצעדים קיצוניים שיפגעו שוב בכלכלה.

מלחמת רוסיה - אוקראינה

קפריסין נחשבת לאחת מהמדינות ממערב אירופה שנפגעו בצורה הקשה ביותר בשל המשבר באוקראינה. פגיעה זו באה לידי ביטוי בעיקר דרך קשרי הסחר ההדוקים עם רוסיה וענף התיירות במדינה. בעקבות המשבר נרשמה האטה בשיעור הצמיחה במדינה שעמד בשנת 2021 על כ-5.5% ובשנת 2022 צפוי לעמוד על כ2.7% בלבד. משנת 2023 צפוי להירשם התאוששות ושיעור הצמיחה יעמוד על כ-3% אך לא יגיע לרמות טרום המגפה. בדומה למרבית מדינות שמחוץ למזרח אירופה, ההשפעה העיקרית על קפריסין תהיה משיעורי אינפלציה גבוהים בעיקר בשל עליית מחירי הנפט, גז והחיטה.

מגזר התיירות במדינה אשר עדיין מתאושש מהשפעות המגיפה, ספג מכה נוספת כאשר התיירים הרוסים מהווים כ-20%

מסך המבקרים במדינה, רוסיה הייתה שנייה רק לבריטניה בכמות התיירים אשר פוקדים את קפריסין מידי שנה. שרי הממשלה בקפריסין פעלו לפתיחת שווקים חלופים לענת הקיץ במטרה לקזז את אובדן המקרים מרוסיה ואוקראינה.

בנוסף לקשרי התיירות, קפריסין מעניקה שירותי עסקים לחברות בנות של חברות רוסיות גדולות אשר עלולות להיות מושפעת מן הסנקציות. דוגמא לכך היא העברת מניות השליטה, כ-46% בבנק קפריסאי אשר היו בידי בנק רוסי VTB, לשני בעלי מניות עיקריים בקפריסין במטרה לעקוף את הסנקציות.

האיחוד האירופי בו קפריסין חברה, נוקט בצעדים כדי להפחית את השפעת הלחימה על צרכנים ועסקים מקומיים, כפי שהיה בתקופת הקורונה. בעקבות כך, האיחוד הודיע על השעיית הכללים הפיסקאליים עד שנת 2024 וזאת במטרה להעניק למדינות החברות גמישות במסגרת התגובה למשבר, האיחוד לא הודיע על ניתוק אספקת הגז מרוסיה בשל ההשלכות הכלכליות הנובעות מכך וקליטת פליטים מאוקראינה במדינות הגוש.

היסטוריית דירוגים:

S&P	
BBB-	09/2018
BB+	03/2017

Fitch	
BBB-	10/2018
BB-	10/2016
B+	10/2015
B-	06/2013
B	01/2013
BB-	11/2012

Moody's	
Ba1	06/2021
Ba2	07/2018
Ba3	07/2017
B1	11/2015
B3	11/2014
Caa3	03/2014

מאפיינים כלכליים:

מאז הקמת המדינה בשנת 1960, כלכלת קפריסין התבססה על גידולים חקלאיים כגון: שעורה, חיטה, תפוחי אדמה ועוד. ענף החקלאות היה ענף משמעותי בכלכלת הכפרים, אך סבל מתחרות רבה מצד מדינות רבות בעולם ומהעובדה שצעירים רבים נטשו את הכפר ועברו לערים הגדולות. כיום, כלכלת המדינה מתבססת בעיקרה על ענף התיירות וענף השירותים. למדינה מגיעים במהלך השנה מיליוני תיירות מרחבי העולם ובעיקר מאירופה. קפריסין מנצלת את יתרונותיה הגיאוגרפים, נתיבי תעופה נוחים ואטרקטיביות בשיעור מס חברות נמוך (10%) ביחס למדינות באזורה.

המדינה חוותה משבר פיננסי במהלך השנים 2012-2013 ובמהלכו התמוטט הבנק של קפריסין, ובנקים נוספים סגרו את שעריהם לתקופה של כשבועיים בניסיון למנוע משיכה המונית של פיקדונות וקריסה של המערכת הבנקאית. במסגרת הפתרון למשבר קיבלה המדינה תוכנית סיוע מקרן המטבע ומהאיחוד האירופי בגובה של כ10 מיליארד יורו ועל ממשלת קפריסין לגייס סכום נוסף של כ-5.8 מיליארד יורו, סכום אותו גייסה לאחר הטלת מס על פיקדונות שבבנקים. בשנים שלאחר המשבר, קפריסין דורגה במקום השלישי בקליטת כספים מהקרן החברתית האירופית (אחרי אירלנד ויוון) ובמקום הרביעי בקליטת מימון מהקרן האירופית לפיתוח אזורי. בנוסף לכספים אלה, המדינה רשמה שיעורי צמיחה גבוה ביחס לממוצע של המדינות החברות באיחוד האירופי בעיקר בזכות צמיחה במגזר התיירות, שילוח ימי, שירותים פיננסים חוץ בנקאיים ועוד.
משבר הקורונה פגע משמעותית במדינה אשר רשמה בשנת 2020 שיעור צמיחה שלילי בגובה של כ- 5%, בשנת 2019 שיעור הצמיחה עמד על כ-5.3% במקביל נרשמה עלייה בגירעון ל- 5.8%, בשנת 2019 המאזן התקציבי היה חיובי ועמד על כ-1.3%. החל משנת 2021, רשמה המדינה התאוששות מהשלכות המגיה ושיעור הצמיחה בשנת 2021 חזר לרמות טרום המגיפה ועמד על כ-5.5% במקביל הגירעון בשנת 2021 רשם ירידה חדה ועמד על כ-(1.7%).

בשל מגפת הקורונה נדחה המשך קידום פרויקט קידוח והחיפושים בימי הים התיכון לאחר גז טבעי והצפייה כעת כי אחרי שנת 2025 המדינה צפויה להתחיל ולרשום רווחים מפרויקטים אלה, יחד עם זאת המתיחות למול תורכיה צפויה להישאר ברמות גבוהות אך לא סביר כי תגיע עד כדי עימות צבאי בין המדינות.

שינויי דירוג בסוכנויות הדירוג-

בחודש מרץ 2022 חברת הדירוג S&P אשררה את דירוג המדינה על "-BBB" עם תחזית "חיובית". הסיבות לאשרור הן: למרות הסנקציות שהוטלו על רוסיה אשר נחשבת לשותפה כלכלית חשובה, הסיכויים הכלכליים לטווח הבינוני נותרו יציבים ושיעור הצמיחה צפוי לעמוד בממוצע על כ-3.2%. בנוסף, קפריסין עתידה לקבל סדרת תשלומים מהאיחוד האירופי וזאת בהתאם להתקדמות רפורמות כלכליות ומבניות. הגירעון של המדינה בשנת 2021 היה נמוך בהרבה מהצפוי ועמד על כ-1.7% והצפייה כי מגמת הירידה הזו תמשיך.

בחודש מרץ 2022 חברת הדירוג Fitch אשררה את דירוג המדינה על "-BBB" עם תחזית "יציבה". הסיבות לאשרור הן: חוזקת המוסדות ואמינות המדינות אשר מגובות בחברות בגוש היורו, מנגד למדינה יש רמות גבוהות של חובות במגזר הפרטי והציבורי בנוסף המגזר הבנקאי במדינה פגיע.

בחודש יולי 2021 חברת הדירוג Moody's הודיע כי היא מעלה את דירוג המדינה ל"Ba1" עם תחזית "יציבה".

<u>מדיניות פיסקלית וחוב ממשלתי</u>:

קפריסין סיימה את שנת 2021 בהתאוששות מהשלכות הכלכליות של הקורונה, הגירעון במאזן התקציבי במדינה הצטמצם משמעותית ועומד על כ-1.7% מהתמ"ג בעוד שבשנת 2020 הגירעון עמד על כ-5.8% מהתמ"ג, מגמה זו מגיעה בעיקר בשל צמיחה גדולה בהכנסות המדינה. ההנחה היא כי החל משנת 2022 קפריסין תקבל תמיכה מקרנות ההבראה של האיחוד האירופי דבר שיוביל להמשך הקטנת הגירעון עד כדי שבשנת 2025 המאזן התקציבי צפוי להיות חיובי. מגמה זה עתידה להתרחש גם ביחס החוב הממשלתי אשר הגיע לשיא בשנת 2020 ועמד על כ-115%, החל משנת 2021 יחס החוב צפוי לרדת ולעמוד בשנת 2021 על כ-103.6% מהתמ"ג והמשך ירידה בהדרגה עד לכ-83% בשנת 2026.

שיעור הצמיחה במדינה נתמך רבות על ידי תוכנית ההשקעות של האיחוד האירופי להתאוששות וחוסן שבמסגרתו צפויה קפריסין לקבל תמיכה בגובה של מיליארד יורו במענקים ועוד כ-200 מיליון יורו בהלוואות לאורך השנים 2021-2026. בתחילת שנת 2022 צפויה לקבל קפריסין 170 מיליון יורו. קפריסין הצהירה כי תשתמש בכספים אלה לתמיכה במערכת הבריאות, הגברת יעילות מערכת המשפט ועוד.
בנוסף, בשנה האחרונה קפריסין פרעה את חובותיה אל רוסיה לאחר שהחזירה לה סכום של כ-1.25 מיליארד יורו מהלוואה שקיבלה במהלך שנת 2011 בגובה של 2.5 מיליארד יורו. והחזר לקרן המטבע של כ-717 מיליארד יורו שקיבלה במהלך 2020 במסגרת תוכנית חילוץ של הקרן.

למדינה יש גישה נוחה לשוק הבינלאומי והיא מנפיקה אג"חים:

- בינואר 2022 מיליארד יורו לתקופה של 10 שנים עם קופון של 0.95%
- בפברואר 2021 מיליארד יורו לתקופה של 5 שנים בקופון 0.
- באפריל 2020 שתי סדרות אג"ח בשווי כולל של 1.75 מיליארד יורו
  - 0.5 מיליארד יורו לתקופה של 30 שנה עם קופון של 2.25%
  - 1.25 מיליארד יורו לתקופה של 7 שנים עם קופון של 1.5%.
- בינואר 2020 שתי סדרות אג"ח בשווי כולל של 2.25 מיליארד יורו
  - מיליארד יורו לתקופה של 10 שנים עם קופון של 0.625%
  - 1.25 מיליארד יורו לתקופה של 20 שנה עם קופון של 1.25%

מדיניות מוניטרית:

קפריסין הינה חלק ממדינות האיחוד האירופי ומנהלת מדיניות מוניטרית דומה למדיניות הבנק המרכזי האירופי European Central Bank (ECB). כיום המדיניות אותה נוקט הבנק המרכזי האירופי היא התמודדות למול האינפלציה ברחבי גוש היורו אשר הגיעה לשיאים של כ-8% שהם הרבה מעל היעד אותו הציב הבנק המרכזי שעמד על כ-2%, הצפייה כי שיעורי אינפלציה אלו יהיו גבוהים גם במהלך שנת 2023. הבנק המרכזי הודיע כי החל מחודש יולי יתחיל להעלות את הריבית והצפייה כי עד סוף שנת 2022 הריבית תעלה בגישה הדרגתית של ארבע פעימות.

העלייה החדה בעלויות האנרגיה והמזון העולמיות בשילוב עם בעיות בשרשרת האספקה והתלות הגדולה של קפריסין בייבוא נפט, הובילו לכך ששיעור האינפלציה במדינה עלה משמעותית וצפוי לעמוד בשנת 2022 על כ-7%, הצפייה כי החל משנת 2023 שיעור האינפלציה ירד ויעמוד בממוצע על כ-2% בין השנים 2023-2026.

החל מתחילת 2022, ערכו של היורו ירד בחדות למול הדולר וכיום ערכו של היורו כמעט שווה לדולר. ירידה זו משקפת את החששות הרבים של משקיעים בעקבות פלישת רוסיה לאוקראינה והסתייגות בין הECB לבנק המרכזי של ארה"ב (FED), כאשר האחרון נוקט בגישה מחמירה יותר בנוגע להעלאות הריבית והמלחמה באינפלציה. ההנחה כי לאחר שECB יתחיל עם העלאת הריבית הצפויה ערכו של היורו יעלה במעט ויסגור את השנה על יורו אחד שווה לכ-1.11 דולר.

מערכת בנקאית:

מערכת הבנקאית במדינה ממשיכה לפעול לטובת השגת יציבות לאחר המשבר הגדול שפקד את המדינה במהלך שנת 2013, שבו כלל הבנקים נסגרו לשבועיים מחשש למשיכה המונית של כלל הפיקדונות. כיום מצב הנזילות במגזר הבנקאי הינו יציב והבנקים מתמקדים בהורדת הלוואות ישנות וההשפעות של המגיפה על איכות האשראי. הבנקים עשו התקדמות משמעותית בהורדת הNPL- והפחיתו את היחס בשנת 2021 לכ-11.1% בעוד שבשנת 2020 עמד על כ-17.7%. במקביל פעלו הבנקים במדינה להפחית את הסתמכותם על פיקדונות זרים וכיום שיעור הנזילות במערכת הינה מספק. בסוף שנת 2021 שיעור הנזילות עמד על כ20.3%, זהה לשיעור הנזילות בשנה הקודמת שעמד על כ-20.4%.

מצב חיצוני:

הגירעון בחשבון השוטף של המדינה הגיע לשיא שלילי בשנת 2020 ועמד על כ-10%, במהלך שנת 2021 הגירעון הצטמצם לכ-7.3%, אך הוא צפוי שוב לגדול ולעמוד בשנת 2022 על כ-9.3%, עלייה זו בעיקרה מגיעה בשל עלייה חדה בייבוא הקשור למחירי האנרגיה הגבוהים ולתוכניות השקעות של האיחוד האירופי אשר יכבידו על מאזן הסחר. החל משנת 2023 צפויה להירשם ירידה בגירעון ובשנת 2026 הוא צפוי לעמוד על כ2.5%.

החוב החיצוני של קפריסין נמצא במגמת עלייה החל מהמשבר שפקד את אירופה בשנת 2008 והגיע לרמתו הגבוהה ביותר בשנת 2015 עם יחס של 1,240% מהתמ"ג., משנת 2016 קפריסין פעלה לצמצם את יחס חוב חיצוני זה ורק בשנת 2020 בשל מגפת הקורונה נרשמה עלייה ביחס החוב אשר עמד על כ-880%, החל משנת 2021 נרשמה ירידה ביחס החוב ובשנת 2021 עמד על כ-825% מהתמ"ג הצפייה כי עד שנת 2026 מגמת הירידה צפוי להימשך והגירעון צפוי לעמוד על כ-626% מהתמ"ג. יחס חוב גבוהים אלו משקפים את תפקידה של קפריסין כמרכז פיננסי אזורי וחלק ניכר מהחוב החיצוני נובע מפעילות של חברות מסחריות אשר רשומות כפעולות במדינה, חלקה של הממשלה בחוב החיצוני נע ברמות של כ-10% מסך החוב.

לאור העובדה כי היורו הוא המטבע המרכזי במדינה, עתודת המט"ח הדולרית שקפריסין מחזיקה הינן נמוכות באופן תמידי והחל משנת 2022 עומדות על כ-0.2 חודשי ייבוא.

תמ"ג לפי מגזרים: חקלאות- 2%; תעשייה- 12.5%; שירותים- 85.5% (הערכה לשנת 2017).
כוח העבודה לפי מגזרים: חקלאות- 3.8%; תעשייה- 15.2%; שירותים- 81% (הערכה לשנת 2014).

סחר חוץ:

שותפות עיקריות- ייצוא: הודו (9%), יוון (9%), לוב (8%), בריטניה (7%).[1]
שותפות עיקריות- ייבוא: יוון (16%), איטליה (10%), תורכיה (8%), רוסיה (5%), גרמניה (5%), בריטניה (5%) וסין (5%).
מוצרי ייצוא עיקריים: ספינות, ביגוד, מלט, תרופות וגבינה.
מוצרי ייבוא עיקריים: נפט מזוקק, ספינות, מכוניות, תרופות, שמן זפת ופחם.
סחר עם ישראל: יצוא לישראל – 223.9 מיליוני דולר, יבוא מישראל – 316.6 מיליוני דולר.[2]

מקורות: EIU- (יוני 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יוני 2022), CIA factbook, Fitch (מרץ 2022), Moody's (יולי 2021), S&P (מרץ 2022), מועדון פריז ובלומברג.

[1] CIA- the world factbook נתוני 2019.
[2] הלמ"ס, נתוני 2020.

מקור נתונים	2017	2018	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
אינדיקטורים כלליים										
EIU 0622 אוכלוסייה (מיליון)	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
EIU 0622 שיעור אבטלה (%)	11.1	8.4	7.1	7.6	7.5	6.9	6.4	5.9	5.5	5.3
EIU 0622 תמ"ג נומינלי (מיליארדי דולר)	22.9	25.5	25.8	24.7	27.7	27.5	30.4	33.3	35.5	37.2
EIU 0622 תמ"ג נומינלי (מיליארדי אירו)	20.2	21.6	23.0	21.6	23.4	25.0	26.6	27.8	28.9	29.9
נוסחה תמ"ג לנפש (דולר)	26,746	29,546	29,412	27,784	30,957	30,469	33,540	36,479	38,778	40,414
EIU 0622 צמיחה ריאלית (%)	5.9	5.7	5.3	-5.0	5.5	2.7	3.4	3.0	2.7	2.6
EIU 0622 צמיחה ריאלית לנפש (%)	5.0	4.5	3.9	-6.3	4.6	2.1	2.8	2.5	2.1	2.1
סקטור פיסקלי										
באחוזי תמ"ג										
נוסחה מאזן תקציבי	1.9	-3.6	1.3	-5.8	-1.7	-1.6	-0.8	-0.2	0.1	0.7
EIU 0622 הכנסות הממשלה	38.4	39.1	39.7	39.3	42.4	41.0	39.9	38.5	37.0	37.2
EIU 0622 הוצאות הממשלה	36.5	42.7	38.4	45.1	44.1	42.6	40.7	38.7	36.9	36.5
EIU 0622 חוב ציבורי	92.9	98.4	91.1	115.0	103.6	98.7	93.6	89.7	86.3	82.7
נוסחה ב-% מההכנסות	241.8	251.5	229.6	292.4	244.0	240.7	234.6	233.0	233.2	222.3
סקטור מוניטרי ופיננסי										
באחוזים										
EIU 0622 ריבית על הלוואות	4.1	3.8	3.0	3.0	3.0	3.5	5.0	5.2	5.5	5.8
EIU 0622 ריבית על פקדונות	1.4	0.8	0.3	0.1	0.1	0.6	2.0	2.2	2.2	2.2
EIU 0622 שיעור אינפלציה (ממוצע)	0.7	0.8	0.5	-1.1	2.3	7.0	2.5	1.9	1.8	1.6
EIU 0622 שיעור אינפלציה (לסוף תקופה)	-0.4	1.0	0.7	-0.8	6.7	4.6	2.2	1.8	1.7	1.6
USD/EUR										
EIU 0622 שע"ח נומינלי (לסוף תקופה)	0.8	0.9	0.9	0.8	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
EIU 0622 שע"ח נומינלי (ממוצע לתקופה)	0.9	0.8	0.9	0.9	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
EIU 0622 שע"ח ריאלי-אפקטיבי (2010 = 100)*	89.6	90.4	88.5	88.0	87.5	85.5	86.3	86.6	86.5	86.0

מקור: EIU (יוני 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יוני 2022)

* הערכה

מקור נתונים		2017	2018	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
מאזן התשלומים											
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)											
נוסחה	מאזן חשבון שוטף	-1,134	-976	-1,467	-2,509	-2,031	-2,559	-2,216	-1,620	-1,322	-932
נוסחה	ב- % תמ"ג	-5.0	-3.8	-5.7	-10.2	-7.3	-9.3	-7.3	-4.9	-3.7	-2.5
נוסחה	מאזן חשבון מסחרי	-5,633	-5,303	-5,180	-4,770	-5,090	-5,261	-5,776	-6,126	-6,410	-6,617
נוסחה	ב- % תמ"ג	-24.6	-20.8	-20.1	-19.3	-18.4	-19.2	-19.0	-18.4	-18.0	-17.8
EIU 0622	ייצוא סחורות במונחי F.O.B	3,149.2	4,387.5	3,452.5	3,372.8	4,220.8	5,164.0	5,448.4	5,765.5	6,038.2	6,226.5
EIU 0622	ייבוא סחורות במונחי F.O.B	8,781.8	9,690.1	8,632.8	8,142.3	9,310.9	10,425.0	11,224.0	11,891.0	12,448.0	12,843.0
נוסחה	מאזן חשבון שירותים	5,540	5,668	5,227	4,152	5,361	5,017	6,235	7,217	7,496	7,899
נוסחה	ב- % תמ"ג	24.2	22.2	20.3	16.8	19.3	18.3	20.5	21.7	21.1	21.2
EIU 0622	ייצוא שירותים	13,851.3	14,757.4	16,008.4	15,350.5	18,192.4	18,926.0	21,141.0	22,700.0	23,469.0	24,331.0
EIU 0622	ייבוא שירותים	8,311.5	9,089.3	10,781.0	11,198.7	12,831.7	13,909.0	14,906.0	15,483.0	15,973.0	16,432.0
נוסחה	מאזן חשבון הכנסות	-669	-912	-1,208	-1,494	-2,047	-2,132	-2,534	-2,557	-2,243	-2,004
נוסחה	ב- % תמ"ג	-2.9	-3.6	-4.7	-6.1	-7.4	-7.8	-8.3	-7.7	-6.3	-5.4
EIU 0622	ייצוא הכנסות	25,399.1	30,763.0	19,209.9	17,952.7	13,610.7	16,783.6	18,498.7	19,185.1	19,954.0	20,748.2
EIU 0622	ייבוא הכנסות	26,067.7	31,674.8	20,417.9	19,446.7	15,658.1	18,915.8	21,032.6	21,742.3	22,196.8	22,752.3
EIU 0622	העברות שוטפות, נטו	-373	-430	-306	-397	-254	-183	-141	-155	-165	-210
נוסחה	ב- % תמ"ג	-1.6	-1.7	-1.2	-1.6	-0.9	-0.7	-0.5	-0.5	-0.5	-0.6
EIU 0622	השקעות ישירות זרות, נטו (FDI)	578.1	6,432.9	-124.0	4,470.3	1,000.0	7,000.0	3,000.0	6,000.0	3,000.0	6,000.0
נוסחה	ב- % תמ"ג	2.5	25.2	-0.5	18.1	3.6	25.5	9.9	18.0	8.4	16.1
נוסחה	ב- % המאזן בחה"ש	51.0	659.2	8.5	178.2	49.2	273.6	135.4	370.3	227.0	643.8

חוב ונכסים חיצוניים											
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)											
נוסחה	סך החוב החיצוני	249,273	221,441	217,249	217,337	228,892	209,393	218,839	227,557	233,152	233,264
IMF 0622	ב- % תמ"ג	1,090.3	867.2	843.3	880.9	825.2	762.4	719.7	684.3	656.1	626.7
נוסחה	ב- % יצוא	587.9	443.7	561.8	592.6	635.4	512.3	485.4	477.6	471.4	454.7
EIU 0622	עתודות מט"ח	308	351	353	392	798	862	869	934	897	921
נוסחה	בחודשי יבוא	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

מערכת בנקאית											
באחוזים											
IMF 0622	יחס הלימות ההון (הון רגולטורי לנכסי הסיכון)	16.3	17.5	19.9	20.4	20.3	....	....	....	....	....
IMF 0622	הלוואות ללא תנועה ברוטו מסך הלוואות ברוטו	42.5	30.5	28.0	17.7	11.1	....	....	....	....	....

מקור: EIU (יוני 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יוני 2022)